

קצת אחרת

ירושלים יכולה להיראות שונה לגמרי מכל מה שהיכרתם, תלוי רק מאיפה מסתכלים עליה. "אוגנדה", חנות התקליטים שהיא גם בית קפה, גלריה, בר, מקדש קומיקס ומעוז הבוהמה האמנותית החדשה, חוגגת שנה להיווסדה. יש אלטרנטיבה

אליק מרגלית

צילום: מיכל פתאל

לפני ימים אחדים נחשף סוד ציוני כמוס, שהיה שמור במשך 99 שנה: בשל טעות בניווט, כך פורסם בעיי תוגות, שבוצעה על ידי אחד השליחים שברקו את תכנית אוגנדה ב־1907, החליטו אנשי הקונגרס הציוני לדרת מהמיוזם המהפכני שאמור היה ליישב את העם היהודי בערבות אפריקה. המשמעות האופרטיבית: אנו ובנינו נאלצנו להיתקע בחור שלנו במזרח התיכון. אוגנדה, לעומת זאת, נותרה עד היום חלום מתוק לרבים שנשבר להם מהלחץ הלבנטיני.

בעבור אותם חובבי אוגנדה קיים במרכז העיר מקום מיוחד. נרחוב אריסטובולוס פועלת הבירה האוטופית של הציגות האלטי־רנטיבית, "אוגנדה", והיא אפילו חוגגת שנה לעצמאותה. למי שלא מצוי בתרבות השוליים האמנותית של העיר נבחר כי לא מדובר בשגרירות המדינה הדייבונית מהיבשת השחורה, אלא בחנות תקליטים/בית קפה/ספרייה קומיקס/גלריה/בר/חממה ליוצרים צעירים, והכי חשוב – מרכז תרבותי אוטורי מהחשובים שקמו בעיר (לפחות מאז נחנך פרויקט "המעבדה").

רבים כמס וראי אינם מכירים את שכיות החמדה הקטנה והמוריה. מה לעשות, רוב האוכלוסייה קונה קפה ב"ארומה" או ב"הלל" (תלוי מאיזה מתנה אתם), הבליינים ששופכים כסף הולכים לברים התעשייתיים במתחם שלומיציאון או ברכבת, מי שרוצה להרחיב את ההיצע המוזיקלי מוריד קבצים מהאינטרנט, ומי

בכלל מתעניין בקומיקס (מקסימום רואים "אינואשה" בערוץ הילדים). ובכל זאת, למרות התנאים הבלתי האפשריים שהוזכרו לעיל, החליטו איתמר ויינר (28) ואורי קריסטל (33) לפתוח חנות שתספק את מה שאף אחד בטריטוריה לא מעז לספק – מוזיקה מתחרתית וספרי קומיקס.

כבר בשנייה הראשונה שנכנסים למקום חשים במשהו שונה. המועקה הקומית שמרכז העיר נוהג להפיל על הבאים בשעריו מתחלפת בניהוח אירופי. הקירות לבנים ומכוסים במרפס שעליהם הם שוררים תקליטים (מתי בפעם האחרונה ראייתם ויניל?) וספרי קומיקס לרוב, והניגוד בין לובן הקירות לצבעים העזים שקופצים מהחוכרות נותן תחושה של מוזיאון קטן. ספות של סלון ביתי ושולחנות קטנים מפורזים בחלל המקום, ובר קטן וצנוע ממוקם מערנות כאחת הפינות. בדרך לשירותים מפורזים עשרות דיסקים שלא שמעתם עליהם בחיים, והשירותים מכוסים בחלוטין בפליירים, בשירים ובהומנות למסיבות עבר שהתקיימו במקום. בקיצור, המקום נראה כמו דירת החלומות של אמן שקרא יותר מדוי חוכרות "MAD" ושמע יותר מדוי טכנו. העיצוב המינימליסטי והמדויק מזמין אותך להיתקע במקום שעות, כדיוק כמו שנתקעים אצל חברים שיש להם סלון מזמין עם מוזיקה טובה וים חומר קריאה. אה כן, וגם בר.

שינויים במרגלי הצריכה

בעולם הרחב שמחוץ לגבולות ירושלים הקומיקס נתפס כדבר טבעי גם בקרב מבוגרים. כמובן שהכול התחיל מחוברות שטותיות

של הענק הירוק וסופרמן, אבל עם הזמן יוצרים רבים השתמשו בקומיקס ככלי לביטוי דעיונות קיצוניים ומסרים נוטים, שאינם יכולים לעבור באמצעים אחרים בעידן הפוליטיקלי קורקט ולשם המחשה – ציור של אורגיה של פרות עם עוברי "מקדונלדס" יתקבל בהבנה גדולה יותר מאשר צילום מפוברק).

עד פרוץ "אוגנדה" לתודעה היו קיימות בארץ בקושי שתי חנויות קומיקס. שתיהן, כמוכונן, מוקמו בתל אביב. בירושלים לא ניתן היה להשיג אפילו רישומון של הגלימה של סופרמן. ולפתע, למאות חובבי הקומיקס יש בית משלהם, שבו הם יכולים לדפדף בחינם או לקנות חומרים נדירים בייבוא אישי. מה שמעלה את השאלה המתבקשת – מי לעזאזל מגיע למקום, ומה פשר ההכלאה הביזארית הזו בין חנות תקליטים לבית קפה?

"קשה להגדיר את הקהל שמגיע לכאן", מספרת אנה הלטה (25), ברמנית ותיקה במקום, אחת ממקימות הלייבל "פאקוטק" וריג'י טכנו בעלת זכויות בפני עצמה. "הקהל כל כך מגוון שקשה לקטלג אותו. מה שמשותף לכולם הוא האהבה למוזיקה ייחודית ולקומיקס". האהבה תנצה, אבל למה מגיעים למה במקום לשבת בבית, שיש אפשר לקרוא קומיקס ולעשות נם קפה עצמאית?

"המקום הזה נורא מיוחד. קודם כול, את המוזיקה שיש כאן אין סיכוי להשיג בארץ, וגם באינטרנט לא פשוט למצוא אותה. מעבר לזה, האינטראקציה ב'אוגנדה' מדהימה. זה לא כמו בר ממוצע שאליה הולכים לשתות למוות ולא מדברים עם אף אחד, למעט מי שיצאת איתו. ב'אוגנדה' תמיד מתפתחות שיחות בין האנשים, ולא משנה עם מי נאת. האווירה ידידותית ונטולת פוז, ואף אחד לא יירה בך אם תזמין סתם קפה באמצע הלילה, בניגוד לברים אחרים, שיקולים להעפף אותך אם לא הזמנת וויסקי".

אינדסטריאל! מטאל!!! אימה!!!
 הקרנה סרטו של רוב דומבי - The Devil's Pejects
 יתקלטו - פיקה וקטי'ושה קיד
 יום שני 15/5 20:00

אונגרה

חומר (panda porn)
 יום רביעי 17/5
 22:00

הקרנת הסרט Scratch
 זכרבה סקראטצ'ים אח"כ
 יום חמישי 18/5 21:00

קטקייטס Total Rust vs
 יום שישי 19/5 13:00

"אונגרה". זה לא בר ממוצע, שבו הולכים לשתות למות ולא מדברים עם אף אחד למעט עם מי שיצאת איתו"

שנמצא בירושלים. הסגנונות שונים ונעים ממוזיקה אלקטרונית ייחודית, דרך רוק חרשני ועד למטאל רועש ועצבני.
או מה, 100 חוברות וכמה דיסקים אפשר לבנות בית ברחביה?
 "ממש לא", צוחק קריסטל, "אבל בגלל זה הלבנו על הקונספט מכונת קפה, ואז חשבנו למה לא למכור גם אלכוהול. זה גם בשביל הרווחים וגם בשביל הקהל. להיות חנות דיסקים זה לא פרנסה והיינו צריכים לתת עוד מוסף שיחזיק את ראשינו מעל למים".
התחלתם בלי פרסום ועם מיקום כמעט סודי. איך הגיעו אנשים?
 "ההתחלה הייתה קשה, אבל מורדה ומרגשת. בתקופה הראשונה זה היה בעצם כמו סלון. חברים באו לשמוע מוזיקה, לעלעל בחוברות ולשתות משהו. עם הזמן זה עבר מפה לאוזן, ואנשים החלו להגיע. אין עוד מוקום כזה, וטבעי שמי שמתעניין במה שאנחנו מייצגים יגיע אלינו בסופו של דבר. תלינו פליירים במרכז העיר, ואז התנות החלה לתפקר גם ובעיקר ככאפי".

צה"ל קורא לך

צלצול טלפון קוטע את השיחה. ויינר, השותף הנאמן, מתקשר מאי שם בדיומנה, שם הוא טוחן שמירות בשירות המילואים של

"האמת היא שוויינר הגה את הרעיון לפתוח את 'אונגרה', קריסטל ממנה לתת את הקרדיט לשותפו, תוך כדי שהוא מווג בירה, שם דיסק במערכת ובדרך אם הגיעה הזמנה של חוברת קומיקס ללקוח חסר סבלנות. 'הרגשנו שאנחנו לא מתקמים ב'און השלישית', ורצינו לעשות משהו אחר".
הקונספט המיוחד הזה של 'אונגרה' הוא משהו ששאפתם אליו כבר משלב התכנון?
 "האמת היא שחשבנו בהתחלה לפתוח מועדון בתלפיות, אפילו התחלנו להפיש לוקיישן, עד שהבנו בכמה שיט צריך להתעסק: אישורים פה, יציאות חירום שם, ותזרים מוזמנים שלא יכולנו לעמוד בו. קיבלנו שוק ועובדנו את הרעיון. רצינו לפתוח מוקם קורס כול בשבילנו, מוקם שיהיה לנו נעים לרבוץ בו ושיהיה בו את כל מה שאנחנו אוהבים ומאמינים בו. עברו כמה חודשים, ופתאום מצאנו את החנות שלנו. השכירות הייתה סבירה, חבל רק שהמקום היה מלא עובש ורטיבות".
 אחרי שנמרו להילחם בפטרות, התפנו צמד היוזמים הצעירים לצאת תוכן. הרעיון להתמקד בקומיקס הגיע מכיוונו של קריסטל, שבשבילו זו אהבה ישנה שנשארה במשך השנים, בעיקר בזכות חבר שהיה נוסע ומביא חומרים חרשים מבלגיה (חוברות קומיקס, לא כדורים, תירגנו). ולמה דווקא בלגיה? מתברר כי בחלקים הפרנקו-פוניים של אירופה משוגעים על קומיקס ורבים מכב בטח וזכרים את החוברות המגניבות של "אסטריקס" או "טידסיין". האם ההימור השתלם? קריסטל וויינר מתפארים במכירות של יותר מ-100 כות"רים בחודש, הישג נאה לכל הרעות.
 ויש כמובן גם את הצד המוזיקלי. המבחר אמנם אינו גדול כמו בחנות דיסקים רגילה, אך וזו המבד האלטרנטיבי הגדול ביותר

אז מה, מדברים מה על מי יותר חזק, ספיידרמן או סופרמן?
 "מדברים על הכול, כמו בכל מקום. על מוזיקה, תערוכות, לימור דים. חוץ מזה, זה ממש לא הרעיון של הקומיקס פה, לא מדובר על קומיקס של ילדים בני שש. ה'אנר' שיש כאן מכון למבוגרים. יש פה חוברות קומיקס אנרכיסטיות ובוועטות, ויש גם מיינסטרים, כמו חוברות של 'מטריקס'".
 ואכן, יש שם חוברות הוויות עד מטורפות. חוברת אחת שמשכה את עיינינו במיוחד מאגרת בתוכה סיפורים הוויים על אונס, אלימות וכל מה שאתם לא מצפים מחוברת מצוירת, ואילו חוברת נוספת מהללת את שריפתה של מזללת ההמבורגרים הירושלמית "איוו" ומשבחת את 'מקדונלדס', הווי, כבר אמרנו.

וויינר, קריסטל וחלחלתם בעובש

הדבר החשוב ביותר אולי ש'אונגרה' נותנת לירושלים (חוץ מחומס ערמאוי כיום שישי) הוא העובדה שזה מקום שמאפשר ביטוי למוזיקה אלטרנטיבית וליוצרים צעירים בתחום המוזיקה והווידאוראש. ככה זה כשבגלי הבית הם מוזיקאים שנמצאים הרחק מלב המיינסטרים הגלגלצי. הראשון, קריסטל, ידוע גם ככ"י נוי "סאבסוניק" ומתמחה בעיקר בהיפופופ, ואילו שותפו, ויינר, מתמחה באלקטרו, והוא גם חלק מצמד הבעלים של הלייבל המצ' לית "אקדיק". החיבור ביניהם התחיל כשעברו יחד במשך ארבע שנים ב'און השלישית", שם הם ספנו את כל מה שצריך מבחינה מוזיקלית ותרבותית. עוד ברומה שלהם: שנים של עיסוק באמנות, וגם לימודי צילום בבית הספר לצילום מוסררה.

שכייית החמדה הזו, גם היום, שנה בריבוי מהתקמות. לעומת זאת, לאלה שמצויים ברוי המקום יש רק דברים טובים להעיד על "אר" גנדה". כמו למשל אבי ש. גולדברג, מנכ"ל הפאנ "סטארדאסט", שלא חוסר קומפלימנטים: "אין עוד מקום כזה בירושלים. וייתר ויקייטטל עליו על קונספט חדשני ומעניין. זה מעודד לראות מקום כזה מצליח בעיר שכולם הספידו אותה. ה'אנר שהם פיתחו בירושלים נתן כמה ליוצרים שלא היו כאים ליוזי ביטוי בשום מקום אחר".

ונראה שהוא לא הוחרד שחושב כך. בעורנו יושבים ב"אוגנדה" בראשון צבא רייס, הגיע למקום מוריס צרפתי, אחד מהלקוחות הוותיקים ומאושיות תרבות השוליים של העיר. צרפתי, שזוכר את ירושלים עוד מהימים שהייתה מחלקת בין ישראל והירדנים, עובד במס הכנסה כיום, ובלילה פושט מעליו את הנגרים המחויטים ומתגלה כפאנקיסט אמיתי. בשנים האחרונות הוא חבר ל"סרסו השד", לקת הפאנק הוותיקה, וכיום הוא מופיע איתה ברחבי הארץ. צרפתי מחלק שבחים ל"אוגנדה", אולם כדי שלא הכול יהיה מושלם, מוסיף גם טרדניה אחת: "הבעיה היחידה שלי עם 'אוגנדה' היא שבימי שיש אין ביצה בחמוס" הפאנקיסטים האלה, אי אפשר לרצות אותם.

ומה מביא אותך הליפס?
 "ראמת היא שאני לא בא כשביל הקפה. האנשים פה סכנה ונטולי פוזה, אפשר לבקש מוזיקה בלי שיעשו לך פרוצור תחת, וזה אחד המקומות היחידים שמרגישים בהם וזה אחד המקומות היחידים שכל".

פעילות תרבותית בלי זיוני שכל?
 היום, כאמור, הוגנים ב"אוגנדה" שנה להווסדו של המוסד. המסיבה מתחילה ממש עכשיו ומימשיך עד השעות הקטנות של הלילה. ומה אחר כך? אמורים כי השנה השנייה של כל מקום היא המבחן האמיתי שלו, ואנחנו ניאלץ לחכות ולראות האם יש באמת מקום למקום כזה בג'רוזלם. מה שבטוח הוא שאם אתם רוצים לראות את סופרמן דופק מכות לוונדרדוגו ומתע-לס עם כאטמן תוך כדי שאתם שומעים שכונו, זה המקום כשבליכם. אם אתם רוצים לצאת לשתות ולהיראות, לכו מחפשו ברציף.

אורי קריסטל, "חשבו למהו בתלפיות, עד שהבנו בכמה צריך להתעסק"

אוג הלוטה: "אא המוזיקה שיש נאן אין סינדי להשיג בארץ, ואם באינטרנט לא אפשר למצוא אותה. מעבר לזה, האינטראקציה ביאודוה' מדהימה. האווירה ידידותית ונטולת פוזה, ואף אחד לא יירה בך אם מוחין סתם קפה באמצע הלילה"

אנחנו ניתן ביטוי לכל מה שמעניין אותנו ב"אוגנדה".
 ואי אפשר בלי שאלה על הצבא: אהה כנראה בעל הבית היחיד של מקום בוירושלים שעושה מילואים. מה עזבר עליך?
 "תאמין לי שזה לא קל, כבר השתגעתי מהשמירה הזו, אבל מה לעשות, אין ברירה".

בלי זיוני סתם, בלי ביצה בחמוס

הרבה ירושלמים, כך נראה, עדיין לא מודעים לקיומה של

צבא הזמנה. "יימה שמר איד תקעת אתי עם הראיון", כועס קריסטל על הקולנה. שני הבעלים, מה לעשות, לא חובבי תקשורת גדולים והם נעמתיים לראיון הזה רק אחרי מסע לחצים שלא מתיר להם מוצא אחר. טוב, זה לא הדבר היחיד שהם מאלצים את עצמם לעשות. הם הרי גם לא ממש ברמנים בהווייתם (ומספיק לראות איד כשקריסטל מוזג שוט של וויסקי הוא משתמש בכוסית מרידה כמו טירון כדי להביא, אבל זה חלק מהחז הצנוע שלהם).

למה לא לפתוח מקום כזה בתל אביב, שם תחיה ויענות קצת יותר מרישומה ואולי אפילו תוכלו לצאת עם כמה לירות?
 "אני חושש שאני ירושלמי כרם, וכך גם שותפי. לשמחנתו, יש מספיק ירושלמים שהם בעניין ושיכולים למלא את המקום. גם אם נחשוב על לפתוח מקום בתל אביב, לא נעזוב את ירושלים".

אלא אם כן יש מילואים, כמובן. לא נרגענו עד שהעלנו על הקו את סמ"ר ויי נר, שיוסיף כמה מהגניז על המקום שכבולותו. ממרום עמדת השמירה הוא מיהר לפרט באווירנו על ייחודו של המקום, וגם הוסיף כמה מילים על הל"ה כל המוזיקלי שלו, "אקידק", ששיתוף הפעולה הפורה בינו ובין "אוגנדה" כבר הוליד לא מעט מיזמים אמנותיים מעניינים (כנראה זו ההגדרה הכי מילרית שניתן לתת לה). בקרוב, אגב, יוציא הלייבל רצף של שישה "דיסקים קטנים", כהגדרת בעל הבית, "כסגנונות שונים עם שיתופי פעולה מעניינים".

ומה זה בעצם "אקידק"?
 "השם הגיע מעברות של הלהקה AC DC. המוזיקה שאנחנו עושים מושפעת מהגל החדש של שנות השמונים, ומשלבת בתוכה מוטיבים של סכנו ואלקטרו".
 ומה בנתיב ל"אוגנדה" יש אופק?
 "הדבר היחיד שחסר לנו הוא מטבח, אבל גם זה אולי יגיע עם הזמן. אנחנו מאוהבים תקליטנים רבים להופעות, בעיקר בשישי כצהריים, ויש גם אמני דוק ופאנק, תערובות של חב"ה מנצ'אל.